СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 13. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 17 січня, 1935. VOL. XLIII. No. 13. Jersey City, N. J., Thursday, January 17, 1935. THREE CENTS.

КОНҐРЕС ЖДЕ НОВИХ ПОСЛАНІЙ ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНҐТОН. — З Білого Дому повідомляють, що президент викінчує нове посланіє до конґресу в справі економічного забезпечення, та що він прочитає його вже в найближчих днях.

Прихильники приступлення Злучених Держав до Міжнародного Суду ждуть собі, що президент заявиться в якийсь спосіб публично за таке приступлення.

Кажуть, що речником президента до поставлення в конґресі відповідних проєктів законів, опертих на поглядах президента щодо суспільного забезпечення, буде сенатор Ваґнер.

БОРОТЬБА СТАЛЕВИХ ЮНІЙ ПРОТИ ПІДПРИЄМЦІВ.

ВАШИНҐТОН. — Юнія сталевих робітників „Амалґамейтид Асосіейшен оф Айерн, Стіл енд Тин Воркерс оф Норт Америка" внесла до Краєвої Сталевої Ради Робітничих Відносин скаргу проти „Юнайтид Стейтс Стіл Корпорейшен" і інших сталевих підприємств, у котрій обвинувачує ці підприємства за змову поламати постанову 7А закона про відбудову краю, що дає робітникам право до юнійної орґанізації.

ЗА СВОБОДУ ПРЕСИ.

ВАШИНҐТОН. — Стівен Ерлі, секретар президента Рузвелта, виступив з публичною заявою про закиди, що, мовляв, федеральний уряд наймає на велику скалю ґазетярів як пропаґандистів „Нового Розділу" й у цей спосіб ломить свободу преси.

Стівен Ерлі каже, що ці закиди підсувають думку, що федеральний уряд буцімто завів якусь цензуру на ґазети, що противиться основним поняттям свободи преси. Ерлі охрестив ці закиди словом „бонк".

ТРИ ВОДНІ ТРУБИ В ҐОНОЛЮЛЮ.

ҐОНОЛЮЛЮ. — У вівторок рано бачило місцеве населення коло острова Оаґу аж три водні труби.

Водні стовпи кружляючої води, 100 до 150 стіп високі, підтягнулися до хмар на висоту 800 стіп, де вони розпливалися в мраку. Одна труба тревала 8 мінут. Всі розійшлися без шкоди.

ЛІК НА АРТРІТІС?

НЮ ЙОРК. — Перед зборами Американської Академії Ортопедичних Операторів виступав тут французький лікар д-р Жак Форестіє з відчитом, у котрім представляв, що придумане ним заприскування золотих солей у мязи людини, хорої на заразливу хронічну артрітіс, давало „видиме лікування".

ЗА ПРАВА ҐАЗЕТЯРІВ НАЛЕЖАТИ ДО ЮНІЇ.

НЮ ЙОРК. — Перед Ґазетярською Промисловою Радою почалися переслухання щодо скарги двох ґазетярів ґазети „Бостон Ґералд", що стратили роботу, як вони кажуть, за те, що приступили до ґазетярської юнії.

Гейвуд Брун, президент ґозетярської юнії, противився тому, щоб справу розглядала Ґазетярська Промислова Рада; він каже, що справа належить до Краєвої Ради Промислових Відносин.

ПОСТУП ЛЕТНИЦТВА.

НЮ ЙОРК. — Відомий летун Джеймс Г. Дулител перелетів з Бербенка, в Каліфорнії, до летничого поля Флойда Бенета в Бруклині за 11 годин і 59 мінут.

В його літаку було 8 пасажирів, між ними жінка летуна.

Лет був дуже трудний, бо дорогу залягла зараз густа мрака, а зимно доходило до 27 ступнів Фаренгайта. Прийшлося летунови летіти висотою 15,000 стіп. У дорозі зіпсувалося радіо й летун не міг ужити електричного приладу, котрий дає летунови можливість знайти летниче поле, хоч його він не бачить.

ПРОЦЕС ПРОТИ ГАВПТМАНА.

ФЛЕМИНҐТОН (Ню Джерзі). — Прокураторія покликала ще двох знавців письма, щоб доказати присяжним суддям понад усякий сумнів, що всі листи за викуп писав самий Гавптман. Знавці відомі зі своїх зізнань у звісних справах Ловба Ліопольда й Капона.

При переслуханню другого знавця письма, Тайрела, свідок на допити адвокатів оборони признався, що в одній справі він засвідчив був, що підпис на чеку пошахрував був обвинувачений, і цей обвинувачений був засуджений, а на другий день інший чоловік признався до підроблення чека.

На французькім кораблі „Іль де Франс" приїхали з Німеччини три особи з родини німецького Жида, Ізадора Фіша, на котрого, як припускає прокураторія, Гавптман буде пробувати зложити вину за викрадення дитини Линдберґа й добуття викупу. Брат помершого вже Ізадора, Пінкус, його сестра й жінка, кажуть, що вони привезли докази, що Ізадор Фіш не мав ніяких грошей з викупу.

МОСКВОФІЛЬСЬКІ ПРЕТЕНСІЇ.

Львівська Рільнича Палата стала видавати попри „Вядомосці Рольнічє" такий же тижневик українською мовою. Проти того видавництва запротестували пять москвофілів, членів Рільничої Палати. В протесті протестують проти назви „український" та заявляють, що проти цієї назви мусять запротестувати всі „рускі" кооперативи, читальні і т. д. Домагаються теж правопису зперед 1914 року.

ВАРШАВСЬКІ ВЯЗНИЦІ ПЕРЕПОВНЕНІ.

З причини переповнення варшавських вязниць суди одержали обіжник, щоб засуджених за дрібніші провини, доконані на просторі варшавського й інших повітів, осаджувати не у варшавських міських арештах, але в арештах громадських. Тим способом хотять відтяжити від вязнів Варшаву.

СПРОНЕВІРИВ ПОДАТКОВІ ГРОШІ.

Перед карним трибуналом у Львові відповідав податковий поборець з Городка Ягайлонського, Стан. Солох, за те, що заінкасовані від податників гроші спроневірив. Обвинувачений боронився, що знаходивсь у важкому матеріяльному положенні і присвоїв собі 851 зл., в надії, що їх незабаром зверне. Дістав 18 місяців вязниці.

ПРИСУД НА СЕРЖАНТА-ВБИВНИКА.

В Станиславові закінчилася розправа проти сержанта Рупи за вбивство семинаристки Недільської. Суд засудив Рупу на пять літ вязниці та видалення з війська. Зарахували слідчий арешт від вересня 1933. Прокуратор вніс відклик з приводу низького присуду.

ДІВЧИНА ВМЕРЛА З ПЕРЕЛЯКУ.

В лісі Печера біля Літача, пов. Заліщики, кількоро дітей збирали ріще. Як побачили побережника Ілька Аксениця, пустилися втікати. 15-літня Параня Суха померла на місці з переляку на серцевий удар.

ВЕЛИЧЕЗНА ПРОДУКЦІЯ ҐАЗУ.

В Розтоках, пов. Ясло, доверчено в нафтовому закопі фірми Польмін небувалу досі продукцію 700 кубічних метрів ґазу на мінуту. Вибух було чути в промірі кількох кільометрів.

ЗБІРНЕ САМОГУБСТВО.

У Варшаві в готелі „Польонія" застрілилися три молоді чоловіки. Із положення вбитих ствердили, що один застрілив другого, другий третього, а опісля перший сам покінчив самогубством. Всі померли. Один це 25-літній робітник Герберт Бжезінський з Катовиць, другий це 20-літній студент Ерик Яґоде зі Штетина, а третій Рих. Пастевни, теж 20-літній студент із Катовиць.

ВОВКИ.

У селі Маневичах (Ковельщина) появилися стада вовків. Нападають череду не лише на пасовиці, а навіть закрадаються до господарств. Люди нічно пильнують худобу.

БОГОСЛУЖЕННЯ У СВ. ЮРІ ЗА ДУШУ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО.

У неділю, 2. грудня м. р., в архикатедральному храмі св. Юра у Львові заходом Української Парляментарної Репрезентації відбулося жалібне богослуження з панахидою за душу першого голови Української Держави, Михайла Грушевського. Правив богослуження о. мітрат Базюк в асисті численного духовенства, а високопатріотичну проповідь виголосив о. д-р І. Костельник, закінчуючи її молитвою за тих усіх українських діячів та рядових членів українського народу, що мусять під большевицьким режімом умирати мученицькою смертю, та які навіть не можуть мати християнського похорону.

Хоч богослуження було заповіджене в останньому дні, всеж велика церква була вщерть виповнена народом. На вставлених крісах напереді сиділи члени Української Парляментарної Репрезентації з головою, д-ром Дмитром Левицьким, на чолі, голова „Просвіти", голова „Рідної Школи" й інші чільні діячі. Взагалі були присутні преставники всіх українських установ, орґанізацій і товариств та маси рядових вірних.

ПРИПИНЕННЯ НОСТРИФІКАЦІЇ ЧУЖИХ ЛІКАРСЬКИХ ДИПЛЬОМІВ ДО 1937/8 р.

У варшавському університеті перестали зовсім приймати подання абсольвентів лікарських виділів із закордонних університетів. Реченець записів нових кандидатів визначили на 1937-8 рік.

ЗАСТРІЛИВ ВАТАЖКА БАНДИТІВ.

В Беснику під Горлицями 19-літній син коршмаря, Роман Шіф, зорґанізував злодійську ватагу, що доконала в околиці 18 крадіжів, кількох вломників, побиття і розбою в мешканні Флісів у Шалевій. Поліція зробила на бандитів облаву й арештувала 9 осіб. Сам ватажок Шіф утік до ліса. Поліцай пустився за ним у погоню і стрілив тричі, ранячи його тяжко. Перевезений до шпиталю, Шіф умер.

ЖИДІВСЬКА ФАРМА ПІД ЛЬВОВОМ.

В селі Чижикові, пов. Львів, має повстати жидівська рільнича фарма, якої завданням є виховувати жидівську молодь в хліборобському званні, приготовляючи фахових рільників для еміґрації до Палестини. Фарма обіймає 10 морґів ґрунту першої кляси в одному комплексі, мешкальний дім і господарські будинки. Зорґанізовано окремий комітет, що має в наближчому часі пустити фарму в рух.

ДОНЬКИ СУДДІВ КОМУНІСТАМИ.

Апеляційний суд у Варшаві розглядав справу Яніни Візенберг, доньки судді окружного суду у Львові, засудженої львівським судом на 4 роки вязниці за комуністичну діяльність. Апеляційний суд увільнив її від одного закиду, а за інші провини засудив на 2 роки вязниці. Цікаве, що перед кількома днями арештовано у Львові за комуністичну діяльність доньку судді окружного суду, Карповича.

ФАЛЬШІВНИКИ ЕМІҐРАЦІЙНИХ ДОКУМЕНТІВ.

Перед кількома місяцями арештовано у Львові шайку фальшівників документів, що брали від осіб, які хотіли виїхати до Палестини, гроші і давали їм фальшиві документи. На границі поліція придержувала еміґрантів з такими документами і відставляла назад до місця замешкання, причому крім матеріяльних страт вони були наражені ще й на неприємні карні наслідки. У звязку з тим львівська поліція арештувала 12 осіб, що під проводом д-ра прав Ліблiха фальшувала документи. Після закінчення слідства всіх випущено на волю. Перед кількома днями арештовано знову д-ра Лібліха, ритівника Мінкіна та ще двох дальших членів шайки.

В ОБОРОНІ „ПОЖОНДНОГО" ВІЙТА.

Недавно пожежа знищила забудування Івана Грицишина, війта у Коршилові, зборівського повіту. Вісім поліцаїв зі Зборова перевели в тому селі ревізії, причім переглядали у деяких селян збіже в стодолі, розвязуючи кожний сніп. Після ревізії арештували Степана Мочука, якого після 48 годин випустили на волю.

Ревізії були у таких велян: Луки Баґрія, Степ. Баґрія, Юрка Баґрія, Теодора Гасяка, Олек. Грицишина, Степ. Рижого, Степ. Грицишина, Тимка Процика, Гната Мочука, Дмитра Грицишина, Теод. Турчина, Йосафата Шинкелевича та Степ. Мочука.

До Коршилова прибув зборівський староста Коцул, який наказав селянам зложити війтови від одного морґа поля по 5 кґ. збіжа.

НАПАД НА ДІМ УЧИТЕЛЬКИ.

На дім учительки вселюдної школи в Шебрешині, холмського повіту, Гелени Лончинської, напали два узброєні опришки з почорненими лицями. Не знайшовши нічого більше крім 40 сот. зі шкільних грошей, один з грабіжників стрілив до вчительки, ранячи її тяжко в бік, після чого оба втекли. Ранену Лончинську перевезено до шпиталю в Холмі, де вона померла. Опришків глядає поліція.

ЗАГАДКА ДЛЯ МЕДИЧНОГО СВІТУ.

Від років у чехословацькому селі Земне родяться близнята та трійнята, а рідко коли одинаки. Справою зацікавились медичні круги, одначе досі не викрили, чому жінки в Земному такі плодовиті.

МАНІТОБСЬКІ МІНЕРАЛИ ГОВОРЯТЬ ПРО ВІК ЗЕМЛІ.

На днях покінчилися цікаві досліди вчених ґеольоґів (землезнавців) у Відні та в Канаді, що аналізували радіо-активність мінералу, зв. уранітом, що його знайдено в копальняному районі Пойнт Дю Бой, 90 миль на північний схід від Вінніпеґу. Обі комісії, на велике здивування наукового світу, дійшли до однакового висновку щодо старости землі. Віденська й канадська ґрупа, що працювали кожна зовсім незалежно одна від другої, на основі радіо-активности згаданого рідкого мінералу обчислили, що земля має біля 1,775,000 літ існування.

ЗІНОВЄВ І КАМЕНЄВ МІЖ КОНТР-РЕВОЛЮЦІОНЕРАМИ

МОСКВА (Росія). — Станули перед судом Зіновєв і Каменєв, бувші совєтські передові діячі, разом з 17 іншими членами опозиції, й відповідають за „контрреволюційну" акцію та участь у заговорі на життя совєтських теперішних провідників.

Ця розправа викликала нову сензацію. В першу чергу тому, що всі були певні, що Зіновєва і Каменєва вже вивезли на Соловецькі острови. А тимчасом показується інакше. Обвинувачених, якщо їх узнають винними, а щодо цього ледви чи можуть бути які сумніви, присудять на кару смерти. Та ледви чи розстріляють Зіновєва і Каменєва, бо, згідно з давньою практикою, старих большевицьких діячів не розстрілюють.

Самі себе видають.

Теперішня розправа замітна тим, що Зіновєва і Каменєва обвинувачують ті, з якими вони були в тайних зносинах і які займали важні совєтські становища. З тих зізнань виходить, що всі обвинувачені належали до „московського центру", який плянував виконати замахи на Сталіна, Молотова, Кагановича й інших, що стоять на чолі Совєтів. Таке зізнали між іншими Бакаєв і Сафаров, большевики від 1908 року, котрі належали теж до опозиції. Всі вони були проґнані з комуністичної партії, а потім знову до неї допущені. Обвинувачений Євдокімов, теж старий партієць, просив суду помилування, признаючись до вини та зізнаючи проти своїх товаришів.

Що закидували Сталінови?

Євдокімов зізнав, що опозиція Зіновєва закидала Сталінови, що він спинює світову революцію і не дбає за робітників у світі, що допускає до того, що робітництво в Франції вертається назад до Другого Інтернаціоналу, що веде заскоро колективізацію й індустріялізацію краю, що зраджує робітничу клясу і тому життя робітників замісць поліпшитися, з кождим днем стає гіршим.

Призналися.

В акті обвинувачення стверджується, що Каменєв і Зіновєв признались, що вони належали до „московського центру". А далі кажеться, що цей центр знав, що в Ленінґраді є терористична ґрупа, яка має на меті виконувати замахи на совєтських лідерів.

В обвинуваченню кажеться далі, що Зіновєв заявив, що вбивство Кірова було глупотою та що опозиційна ґрупа Зіновєва є відповідальна за цей акт.

МОСКВА — МІСЦЕ ГАЛАПАСІВ.

МОСКВА. — Зі всіх сторін совєтського союза зїжджаються сюди хмари ріжних відпоручників від усяких державних підприємств, що побирають грубі платні й додатки, і тут нічого іншого не роблять, а тільки гуляють по ночах. Переведено деяку провірку і виявилося, що деякі підприємства висилали по кілька таких „відпоручників", що приїжджали навіть з далекого Сибіру по закупно щіток і т. п.

НЕ МАЮТЬ УЖЕ ТЕРИТОРІЯЛЬНИХ ПРЕТЕНСІЙ ДО ФРАНЦІЇ.

БЕРЛІН. — Німці мають чим радіти. Найбільші їхні прихильники, навіть самі націсти, не припускали, що Німеччині вдасться осягнути в Сарі таку величезну перемогу. Всюди надіялися, що буде багато голосів за те, щоб та територія далі лишилася під контролею Ліґи Націй. Та вийшло інакше. І це вважають побідою німецької ідеї, а то й особистою побідою Гітлера. Його престіж піднісся. Про це нема тепер сумніву.

Гітлер подякував Німцям з Сари за їхнє патріотичне поведення і заявив, що з поворотом области Сари до Німеччини нема вже з боку Німеччини до Франції ніяких дальших територіяльних домагань.

ЖИВУТЬ, ЯК ПСИ.

ЛЬВІВ. — Кореспондент „Діла", будучи в Будапешті й приглядаючись повоєнним тамошнім відносинам, зайшов у робітничу дільницю і застав там по домах страшну нужду. Нуждарі, як довідались, що він записує нотатки для ґазети, заявили йому коротко: „Напишіть, що живемо як пси".

ПІД РУМУНСЬКИМ ЧОБОТОМ.

ЛЬВІВ. — З описів подорожі по Румунії, які поміщує „Діло", виходить, що на українських землях під Румунією нема вже ніодної державної школи з українською викладовою мовою. Дітям кажуть молитися по румунськи і доходить до того, що треба потім вести для українських дітей курси української мови, щоб учити їх говорити і молитись по українськи. Ті, що ходять до високих шкіл, знають, що вчаться безнадійно. Нема найменших виглядів дістати якусь посаду для Українців з вищою освітою. Хіба, що зрумунізується зовсім, не признається до своїх, а назвище перекрутить і закінчить якимсь „еску" чи „уль". Хто Українець, цей в очах румунської влади ірредентист. Про те все Українці знають і це звязує ще міцніше тих, що залишаються вірними синами свого народу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„НОВА ЕРА" В СПОГАДАХ

Яку вести політику супроти окупантів? Питання це є реальним ще й сьогодня. Це видно по тім, що як під Советами так і на наших землях під Польщею чи деінде маємо раз-у-раз до діла з ріжними „ухилами", які зачисляється до „реальної політики, себто до політики ріжних дрібних, матеріяльних чи культурних здобутків, набутих коштом певного ухилу від принципової опозиції супроти наших ворогів.

У споминах покійного д-ра Евгена Олесницького, одного з найбільших галицьких громадських діячів довоєнної епохи, маємо дуже цікаві завваги з давніх часів т. зв. „нової ери", угодового експерименту Українців з Поляками, поведеного кардиналом Сембратовичем, Олександром Барвінським, Романчуком, гр. Баденієм, князем Сапігою й іншими.

Що уявляє собою „нова ера"? Нічого іншого, а тільки хитрий підхід Поляків, щоб звести Українців з опозиційного протипольського шляху. Нащо? Бо українська опозиційна, протипольська політика зачала постійно обєднувати ввесь наш нарід. І почала була навіть ліквідувати москвофільство, яке тоді мало ще незвичайно велику силу, опанувавши церкву, багато народніх інституцій та пресу. Опозиція та почала звертати на себе увагу навіть заграниці. Українська справа стала тоді перший раз серіозно займати австрійських і німецьких міністрів закордонних справ. Отже виринуло на ширшім світі нове питання, яке зачинало відразу набирати міжнародного значіння.

І те все зведено „реальною" політикою угодовости відразу внівець. Українська справа стала внутрішнім польським питанням. А Українці й та партія і ті люди, що повели ту угоду, зістали соромно Поляками обдурені. Наслідок з того був такий, що Українці не тільки що не зискали нічого корисного на тій угоді, але розбили свої сили, скріпили своїми похибками москвофільство та підкопали цілковито український народовецький табор, з якого лона вийшли ті одиниці, що повели угоду з Поляками.

Кажуть, що історія не повторюється. Значить, годі минуле живцем прикладати до сучасности. Так воно назагал є. Але неможливо не бачити часами подібности там, де вона наглядна. Та є тут одна велика історична ріжниця. Угодові ухили в часах „нової ери" не могли бути таким нещастям, яким можуть бути того роду ухили в новітніх часах. Бо тепер уже всюди в світі, по волі чи неволі, мусять рахуватися з українською справою як міжнародньою, як справою народу вправді недержавного, але змагаючого свідомо до ясної цілі: своєї держави. Оте змагання, задокументоване недавньою нашою державністю і її обороною, не може бути ослаблене ніякими угодовими ухилами ніякої української політичної партії і на всіх наших землях.

О. Боднарович.

ПЯДЕСЯТЬЛІТТЯ „ЗОРІ"

(З кінцем грудня минулого року (1934) товариство українських ремісників і промисловців „Зоря" у Львові святкувало пятьдесятьліття свойого існування. З цього приводу появилася заходом товариства пропамятна книжка-збірник, що містить історію товариства за 50 років, подає декільна спогадів із життя товариства, змальовує розвиток філій „Зорі" в Галичині, та подає декілька картин із орґанізації та життя українського купецтва й ремісництва в минулому, головно у Львові. Книжка сильно пересипана образками-ілюстраціями, що унагляднюють життя „Зорі" за пятьдесять років її існування.

Товариство „Зоря" мало й має величезне значіння для удержання і скріплення національної української думки по містах. Тимто й ювилейне свято цього товариства ми вважаємо за свято цілого нашого народу. А цих декілька рядків мають за мету зазнайомити читача Ж. і Зн. з життям і розвитком цього товариства, якому з нагоди його ювилею бажаємо якнайкращого розвитку. —Ред.).

Після 1848. року польська інтеліґенція в Галичині почала звертати пильну увагу на орґанізацію й національне виховання міщан. З тою метою повстали пізніше у Львові два ремісничі товариства „Скала" і „Ґвязда", і в них знайшлися й українські ремісники: і ті, що вже давно і свідомо порвали з українством, і ті, що ще почувалися Українцями. І булиб і ці останні для нас пропали, якби не українське національне відродження. Укарїнські культурно-освітні установи, українська преса, боротьба за право українського народу — все шептало українським ремісникам: чомуб не мати своєї власної орґанізації, свого власного товариства, що казалоб і їм іти нога в ногу з цілим своїм рідним, пробудженим до нового життя народом!

Оці міркування — це й був перший почин до того, щоб у 1884. році повстало „Товариство українських ремісників „Зоря". Спонуки до цього почину були суто національні. Справді, ані палітурники Сембратович та Спожарський, ані лякерник Качоровський, ані швець Мартинів та й інші не мали на увазі тільки тих підмог, що їм моглоб було давати їх власне товариство, бо ті підмоги вони могли діставати й у чужих товариствах, до яких мали змогу належати. Ні! Вони зрозуміли, що вони не тільки палітурники, друкарі, шевці й т. д., алеж передусім сини свого народу, і що повинні належати до орґанізації, яка виріжнялаб їх як Українців!

Може сьогодні мало хто зуміє собі уявити як-слід те велитенське завдання, що його в 1884. році взяли на себе 34 львівські ремісники. Українці. Це не була така легка справа після довгих літ денаціоналізаційної роботи серед українських ремісників, стягати тих ремісників до українського середовища і творити з них українську орґанізацію. Алеж віра перевертає й переносить гори. Віра тих, що основували т-во „Зорю", і їх наслідників перенесла масу нашого ремісництва з чужого середовища у своє рідне. А це величезне діло! Без цього наше відродження в Галичині булоб однобоке, булоб неповне!

„Зорю" оснувала в 1884. році жмінка свідомих ремісників, числом 34, при допомозі архітекта Василя Нагірного, д-ра Костя Левицького, тодішнього адвокатського кандидата, Андрія Скородинського, секретаря т-ва „Просвіта", й інших інтеліґентів, що їх на перших загальних зборах вибрали почесними членами. Та найбільш відданий справі був Василь Нагірний, незвичайно рухлива й діяльна людина, що своєю невсипущою працею причинився до створення цілої низки наших установ, які існують досі. Він і став першим головою „Зорі" й головував аж до своєї смерти, тобто 37 років, віддаючи товариству всі свої вільні хвилини.

Найважніша й найбільша турбота товариства — це була справа власної домівки. Польські ремісничі товариства мали гарні приміщення, де день-у-день відбувалися товариські сходини й забави. До всього цього звикли й українські ремісники, що до того часу були членами цих товариств. Щоб їх відтягнути від чужих орґанізацій, треба було й собі зорґанізувати товариське життя, а на це треба було вигідного приміщення. Та це були самі початки, товариство не мало ніяких фондів, не могло дозволити собі на те, щоб платити не тільки велике, але й якенебудь комірне. Всякими заходами вдалося дістати від управи „Народнього Дому" безплатно невеличку кімнату, де примістилося товариство. Тут зараз на початку зорґанізовано читальню і створено бібліотеку для вжитку членів. Часто відбувалися виклади, постійні курси, заведено науку співу, уладжувано забави. Число членів зросло, й домівка ставала щораз тісніша. Треба було оглянутися за більшою.

Хоч по довгих заходах і по довгім часі „Народній Дім" відступив „Зорі" більшу домівку, то виділ т-ва почав думати про те, щоб дійти до власного дому. Переведено збірку і в 1912. році закуплено дім при Вірменській вулиці, який виплачено щойно в повоєнних роках. У тому домі має товариство вигідне й обширне приміщення, що дає йому змогу гарно розвиватися.

За ввесь час своєї діяльности „Зоря" дбає не тільки про національне освідомлювання своїх членів та їх загальну освіту, але й помагає їм набувати фахове знання. Для того ладжує фахові курси й помагає учням, що вчаться в ремісничій школі. У багато більшій мірі „Зоря" робила це давніше, коли розпоряджала кількома стипендійними фондами, що через війну втратили зовсім свою вагу.

В часі війни діяльність товариства майже зовсім припинилася. Життя відновилося щойно в 1920. році. Та незабаром на товариство паде тяжкий удар. В лютому 1921. року вмирає голова Василь Нагірний. Могло здаватися, що ледви чи знайдеться хтось, що зуміє повести товариство так, як це робив 37 літ покійний. Але тепер уже всякі побоювання були безпідставні. Провід перебрав управитель друкарні Юрій Сидорак, що й певною рукою повів товариство тим самим шляхом, що його попередник.

За першого головства Ю. Сидорака — по шістьлітній перерві Сидорак є тепер вдруге головою товариства, а на останніх загальних зборах вибраний досмертни мголовою — при „Зорі" зорґанізовано „Секцію опіки над ремісничою молодю", яку названо іменем Василя Нагірного, щоб тим відзначити великі заслуги покійного довголітнього голови для ремісничої орґанізації. „Секція ремісничої молоді" це — найбільший осяг у цілій діяльности „Зорі". Бо хоч і якби не орґанізовано в товаристві старших ремісників — ціла та орґанізація не малаб великих виглядів, колиб ремісничий доріст пропадав у чужому середовищі. А на таке вже заносилося... Хлопці, що працювали по чужих варстатах, підпадали легко під вплив чужого середовища й напевно винародовлювалисяб, якби ніхто не був подбав про те, щоб чужий вплив зробити нешкідливим. Власне це завдання взяла на себе „Секція опіки". За рік зорґанізовано понад 200 хлопців, тепер їх вже коло 500. Вони сходяться що неділі в домівці товариства, слухають загальноосвітніх викладів або беруть участь в імпрезах, що Секція окремо для них уладжує. Для хлопців-сиріт і тих, що не мають родин у Львові, товариство влаштовує щороку „Свят-Вечір" та „свячене" в кімнатах „Зорі". В 1927. році закуплено для молоді струменти до науки гри і створено оркестру, що має за собою вже кілька прилюдних виступів. Та найважніше в цій роботі це те — що молодь виховується в національному дусі, і з цих хлопців вийдуть свідомі українські ремісники. Це буде найбільший успіх зорянської орґанізації в першому пядесятьлітті її існування.

*

Закладали „Зорю" ремісники при допомозі інтеліґентів. Інтеліґент був довгі роки головою товариства, багато інтеліґентів помагали товарисвту своєю працею. Але сьогодні, у пятьдесятьлітні роковини існування, у Виділі товариства самі ремісники, промисловці й купці. Це відрадне явище. Наша міщансько-реміснича орґанізація вже зовсім усамостійнилась і має у своїх рядах вже багато людей, що зуміють вести своє товариство самі. — („Життя і Знання").

СЦЕНИ З ГОЛОДУЮЧОЇ УКРАЇНИ

Герстові ґазети подали останніми днями статті відомого ґазетяра Ґарета Джовнса про голод на Україні.

Ґарет Джовнс, як це вже широко відомо, був колись дорадником і розслідником заграничних справ для Лойда Джорджа. По виступленню Лойда Джорджа з анґлійського уряду Джовнс став кореспондентом відомої в цілому світі ґазети „Манчестер Ґардієн" та почав у ній писати про заграничні справи. У Росії він мав розмови з вдовою по Леніні, з комісаром заграничних справ Літвіновом та з іншими визначними комісарами. Коли з Украйни прийшли вісти про голод, Джовнс добився туди й описав свої враження в нині вже широко звісній серії статей.

В одному селі на Україні селяни розказували йому про голод: „Комуністи прийшли і забрали нашу землю, закрали нашу худобу та пробували заставити нас працювати як кріпаки на хуторі, в котрім усе було спільне".

Ґарет Джовнс хотів знати більше й він пішов здовж залізниці в село, про котре чув, що там була справжня війна. Селяни розповіли йому, що в кождім селі зловлено ґрупу тяжко працюючих селян, котрих комуністи прозвали кулаками, забрано їм усю худобу й доми, а їх самих спаковано в вози для перевозу худоби й відослано тисячу, дві тисячі миль і більше без їди на північ, де вони мають рубати ліси як політичні бранці.

В одній німецькій кольонії на Україні йому оповідали, як селян запаковано в вози й вислано серед плачу їх родин. Тайна большевицька поліція відривала вязнів від їх родин. Помагали їх при цьому жовнірі зі зненавидженої червоної армії. Одиноким злочином цих селян було те, що вони мали трохи більше землі, як інші селяни, і може одну коровину.

За кілька місяців потім до села прийшла вістка, що підчас подорожі на Сибір згинули з голоду 90 дітей.

Коли Ґарет Джовнс говорив про це з комуністами, вони цього не перечили. Навпаки, були горді на те, що можуть поводитися без милосердя супроти тих, що хочуть своєї землі. Вони вважали це за признаку сили. Для таких вони не мають місця в суспільности.

І не перечили вони, що постріляно людей за те, що вони збирали на полі колосся. Комісарі говорили, що земля державна, що колосся державне, що хто його збирає, той краде державне, а за це в большевиків смерть через розстріл.

Це переслідування людей за те, що взяли колосок збіжа з голоду, дійшло до того, що одного хлопця, що доніс на свою матір тайній поліції, проголошено, героєм по всій Росії. Його ймення вихвалювали в усіх школах як того, що був настільки шляхотний, що зрадив матір для добра держави.

В одному селі трапилося, що жовніри спротивилися стріляти до селян, котрі не хотіли віддати колхозови землі й худоби. Комісарі викликали молодих комуністів з міста й ці вистріляли всіх селян, що не хотіли віддати землі й худоби. По цілій Росії були такі малі революції.

Куди Джовнс не йшов, він усюди питався: А чому голод?

Всі селяни подавали згідно, що урожай і погода тут не винуваті, що винуваті тут одні комуністи, що забрали землю й заставляли силою селян працювати. Селяни просто не бачать, нащо вони мають працювати. Всіх повернули у кріпаків держави.

Коли селяни це розповідали йому, нагло зявився тайний поліцай. „Розходись! Розходись!" — став він кричати. „Не знаєш, що про голод говорити не вільно? Не бачиш, що це чужинець?" Поліцай був добре годований: він мав червону пику.

Потім звернувся до Джовнса: „Ходіть зі мною! Що ви тут робите? Покажіть документи!" Оглянув документи, заарештував Джовнса й повіз його до Харкова. Джовнс не противився: він уже бачив села, тепер побачить велике місто.

По дорозі він став розповідати свому сторожеви, як то він говорив з визначними комуністами. Це так поразило сторожа, що по приїзді до Харкова він пустив його на волю. Він міг бачити тепер на вулицях селян, що жебрали й просили: „Дядьку, дайте хліба!" Стрічав робітників, котрих відправлено з фабрик, бо в фабриках уже не було роботи. Бачив хлібні хвости, в котрих стояло понад тисячу людей. „Ми вже ждемо тут понад два дні", говорили йому, „але не маємо певности, чи вистане нам хліба, поки ми дійдемо до дверей". В однім місці поліцай розганяв обдертих жінок і чоловіків, що ставали в хлібний хвіст.

„Ми хочемо хліба!" — плакали люди.

„Нема хліба!" — кричала поліція.

Найстрашніший вид — це обдерті діти, вкриті струпами, з дикими лицями. На одній залізничій стації він бачив їх три сотки, зібраних поліцією. Декотрі з них лежали на долівці в горячці від голодового тифу.

Від цього, каже Джовнс, росте в краю невдоволення. Це невдоволення не має сили повалити режіму, але воно ширить розчарування й розпуку по краю Советів. На тлі цього невдоволення повстають замахи й кріваві розправи Сталіна з опозицією.

А. Б.

КАСЬКА ВИГРАЛА

(Пригода в шведському селі).

(2)

— Довше годі разом жити! — погадала Каська.

— Прийде до якого нещастя, як далі будемо вкупі! — погадала Еля.

Каська взяла хату на свій рахунок. Еля мусіла перенестися до сіней, де було огнище. Так мешкали обі дівиці, кожда окремо. Кожда мала свій вхід знадвору і свій харч. Худобу Каська поділила порівно, тільки що барана взяла собі. Згідлива Еля махнула на нього рукою, кажучи:

— Чорт тебе бери!

Так ішов час, колишні приятельки майже ніколи не бачилися. Як сталося таке, що перейшли попри себе на дорозі до стайні або до церкви, то обі виглядали так, як тридневна слота.

Ішло на Новий Рік 1725. В кімнаті у Каськи сидів Християн на середині великого стола. Шив і співав під носом. Він все робив так, коли йому було весело. Перед собою мав велике решето, в котрім лежало порізане сукно. Він шив для Каськи синю вовняну юпку. Коло решета стояв порцеляновий збанок з циновою покришкою. Кравець дуже пильно зазирав до збанка і таксамо пильно потягав з нього смачне пиво, зроблене самою Каською.

Підсміхаючися стояла Каська коло вогню. Зеленкуваті очи світилися так, як у когось дуже вдоволеного з себе. Вона на сковороді шкварила солонину, на котру виливала яйця. Робила смаженицю з яєць. Сковорода була така повна солонини, що смалець розприскувався далеко по хаті. Час до часу грань підсувала до кравецького залізка, що лежало з боку вогню.

Довго мовчали обоє. Його розмова цілком не кортіла, вона не знала як зачати, щоби не хотячи зайти до своєї мети. Нарешті таки зачала:

— Чи се правда, що в околиці говорять?... Що я і ти маємо осісти під одним дахом?

— Агій! Таке розказують? — спитав Християн і витріщив очи, як би справді се, що вчув, так дуже здивувало його.

— Так справді всі говорять, — відповіла Каська солодко, і зробила лице, як цукор, солодке.

— Гм, кажуть... Коли кажуть так, то я з ними перечитися не буду.

Кравець став під носом підспівувати собі пісоньку про якусь Каську, до котрої горить його серце.

Каська забула про все те, що мала під руками. Вона лиш слухала, що Християн співає. Не хотіла втратити одного слівця. Зробилося їй так горячо, що при огні вже не годна була видержати. Крутилася і вертілася, підходячи щораз ближче до великого стола, на котрім сидів Християн. Вже не багато бракувало, щоби до кравця притулитися...

„Пшш!"—зашипіло на огнищі. Смалець в сковороді горів ясною поломіню. Горів і шипів.

Християнови пісня застрягла в горлі. Каська прискочила до огнища, вхопила покришку і нею накрила сковороду. Огонь згас.

То не добрий знак, як в сковороді горить.

Та тепер не було часу про таке думати. Щоби горячої сковороди не класти безпосередно на стіл, Каська поклала три срібні ґульдени і аж на них, неначе на срібних лапках, сковороду. Таким способом вона також показала йому, що і гріш має дома.

На мисочці поклала нарізаного білого хліба і ковбасу. Також прийшла на стіл горівка, охрещена іменем короля Карла XII. Каська відрізала для себе кінчик ковбаси і сказала:

— Бери, Християне!

Сей не перечився. Став їсти, як голодний вовк. Смаженица і ковбаса, зрошувані горівкою з королівським іменем, скоро щезали.

Каська ще хотіла почастувати Християна молоком, та її корова тепер не доїлася, Елю вона не хотіла просити, була би не взяла від неї одної краплі. А що Християн мусів нині дістати від неї кашу з молоком, Каська пішла до сусідки, позичити молока.

Коли так Християн сидів сам, хтось відхилив двері до сіней. Кравець глянув туди і побачив Елю, що, весело усміхнена, моргала на нього.

— Добрий день! — сказала солодко.

— Добрий день! — відповів Християн і кивнув головою.

— Ти все ще шиєш тут? — спитала по хвили.

— Мушу, бо в свято Каська не має в чім вийти. Вже кінчу.

— Не вступив би ти до мене?

— Чомуж би ні! — відповів кравець, бо знав, що дістане останки з Різдва. — Лиш прийди сюди і поможи мені злізти!

Так мусіла Еля увійти в кімнату Каськи, хоч їй се дуже немило було. Приступила до стола і помогла Християнови зсунутися. Коли він вже був на земли, порачкував далі сам і знайшовся в мешканю Елі.

Вона поставила коло огнища низький стільчик. Християн виліз на нього і усадовився. Такий був тепер вдоволений з себе, що його ціле лице сіяло радістю.

Еля пішла до своєї шафи і виймила фляшку. В тій фляшці був напій, зварений з горівки, меду, полину і перцю. Наляла до срібної чаші, котру дістала була від хресної мами, і подала Християнови.

Християн взяв чашу і хвилю призирався, нюхав і вдихував арому. Потому цмокав і потягав, потягав і цмокав, поки не виринуло дно. Віддаючи чашу, сказав:

— Отсе добре мені зробило!

Тепер був такий вдоволений, що знов став мурмотіти і приспівувати:

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ПЕРЕД НОВИМИ ВОРОТАМИ

Віджаже недавно одна Московка до Америки, де вже видано її книжку і де вона має виголосити низку відчитів. Зараз при вступі на американську сушу вона захоплюється Америкою: „Ах, а та ваша статуя, та ваша гарна статуя"...

Вона, очевидно, була так захоплена, що аж забула додати, що вона мала на думці статую Свободи.

І так була захоплена, що забула, що цю американську статую подарував Америці французький уряд.

Чи так проявляється справжнє захоплення?

ЛЮДИ НА МІД ЛОВЛЯТЬСЯ.

Що була за ціль цього охкання про красу статуї Свободи? Чи не думала вона, що цим охканням вона заставить кількох Американців більше купувати її книжку або потягне кілька людей більше на свої відчити?

Та яке враження зробить вона на Американців?

Американський критик Вен Вик Брукс власне розглядає в одній зі своїх статей питання: чому це добрі чужинецькі письменники при приїзді до Америки так часто тратять свої найкращі прикмети, а на їх місце не приймають нічого доброго від Америки?

Вен Вик Брукс описує процес розкладу характеру славного європейського відвідувача при вступі до Америки. Його облягають репортери, його шукають редактори, його розхоплюють клюби. Його закидують прерізними питаннями, на які він не має ніякої відповіди. Відомо, артист хотів би бути чесним, хотів би бути щирим. Але якби він сказав, що він нічого не знає про красу американської жінки, або про красу американського міст, або про Бруклинський міст, або про число розводів в Америці, то йому ніхто за це не заплатив би ні цента. Щоб дістати гроші, він мусить говорити, говорити, говорити. Чи знає що про справу, чи не знає, говорити. Не говорити значило би, каже Вен Вик Брукс, відганяти від себе доляри. А хтож на це здібний? Штука, література, наука йде на другий плян, а на перший плян виходить долар.

Чи піде купувати книжку московської письменниці хто з тих людей, що читали статтю Вен Вик Брукса, або самі до цього додумалися? Чи затягне вона на свої відчити кого з тих, що люблять у людині щирість і глибоке переняття чуттям чи переконаннями?

ТА ТІЛЬКИ ЛЮДИ, ЯК МУХИ.

Але це ще не значить, що на таке охкання про красу статуї Свободи не зловляться всетаки якісь Американці.

Якби люди на такі річи не ловились, то, відомо, американські репортери цих славних чужинців не облягалиб, американські редактори за ними не гнались би, а американські клюби їх не розривалиб. І ніхто би їм за їх пусті й нещирі слова долярів не платив, якби в Америці не було людей, охочих читати пусті й нещирі вискази про Америку, якби в Америці не було людей, охочих слухати людей, що вміють нещиро говорити слухачам приємні їм річи.

Нагадується в звязку з тим бистроумний висказ одного ниніщного священика, котрий при приході на нову парохію питався свого попередника: „А як тут люди щодо релігії?"

„Отче", каже попередник, „то все майже фарисеї: до церкви ходять, але по правді то глибокої віри не мають".

„Отче", каже новий священик, „якби таких фарисеїв кілька тисяч, то можнаб гарно жити".

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОФАЛО, Н. Й.

Свято Державности.

В неділю, дня 9-го грудня 1934 р., відсвятковано заходом місцевих українських організацій Листопадове Свято.

Рано відправив в укр. греко-кат. церкві о. Е. Сидоряк панахиду за полеглих героїв, виголосивши при тім патріотичну проповідь про геройські діла тих, що згинули в боротьбі за волю України та про потребу шанування державної української традиції.

Вечірний концерт відкрив пресідник, гром. Е. Тимкович, пояснюючи поважному числу присутніх значіння Листопадових Свят. Потім місцевий хор, під проводом п. Володимира Сидоряка, відспівав гимн американських Українців.

Промову на тему наших визвольних змагань виголосив о. Сидоряк. Згадав про ролю У. С. Стрільців у нашій визвольній боротьбі, як теж про те, що та боротьба продовжується і буде вестися аж до остаточної побіди.

Відповідні до свята деклямації віддеклямували панни: Горгота, Макух і Гура. Святочну промову виголосив делеґат, п. Омелян Грибівський. Його промова про завдання, які стоять перед українським народом, зробила на всіх велике враження.

Про потребу дальшої матеріяльної допомоги боротьбі говорив місцевий парох. По відспіванню національного гимну присутні ставили ріжні запити, на що одержували відповіди.

Збірки: При панахиді на інвалідів $17.05, Укр. Ам. Горож. Клюб $10, Бр. св. о. Николая, від. 127 У. Н. Союза, $10, парохія св. Николая $5, від. 159 Провидіння $5.

На визвольну боротьбу жертвували: по $2: М. Сохан і Н. Палінський; по $1: Е. Тимкович, Г. Плотиця. П. Володка, М. Муцьківський, І. Гах, М. Хомин, Д. Стефанюк, Марія Плотиця, В. Семків, М. Кавалір, Т. Кушка, І. Дісик, М. Вітровий, Р. Баран, о. Е. Сидоряк; по 50 ц.: о. І. Жук, пані Сидоряк, П. Левкуц, І. Бумбар, І. Ґрех, М. Щудлик, В. Горгота, П. Сукмановський, М. Гах, І. Когут, О. Макух, М. Вайда, М. Вальницька, Н. Бабала, Й. Макогонський, П. Лютий, Н. Кіналь, М. Мазурчак. — До Обєднання вислано $46.66.

Комітет Українських Організацій.

КЛІВЛЕНД, О.

Наша молодь при роботі.

Мало є відомостей з нашої громади про нашу молодь. Тому я взялся про неї дещо написати.

Мушу ствердити, що в нас є багато дуже гарної молоді. І то дорослої й свідомої, розумної й активної. Бракує їй іще тільки знання української мови, в письмі й слові. Всі ми добре знаємо, що вона в тім не дуже винувата, бо ми не подбали в своїм часі за добрі українські школи. І тепер треба це тямити. Саме в тім напрямі зроблено в нас велику роботу. Заходами адв. О. Малицького і професора Валентейчука вдалося нам відкрити тижневу вечірню українську школу в „Лінколн Гайскул", і то на державний кошт. Молодь відгукнулася і на протязі кількох тижнів було вже понад 40 учеників, охочих до науки українознавства. Це дуже подобалося шкільному зарядови, що в нашої молоді є такі гарні почування до краю їх батьків.

До цього додаймо, що така постава молоді уможливила повстання нової посади для української сили, а це теж важне в теперішніх важких часах кризи.

Та найважніше те, що молодь полюбила цю науку, що сама зрозуміла, що її таки треба навчитись української мови, і то добре, бо вже і чужинці цею мовою інтересуються і її вивчують, як от по німецьких університетах.

Правда, так поважно думає покищо невелика частина нашої молоді. Але зроблений нею початок потягне за собою згодом і тих, що тепер ставляться ще байдужно до цеї справи.

Згадаю теж, що маємо в громаді прекрасно зорганізований хор, що числить яких 80 добре вишколених членів, теж з молоді. Хор є під проводом п. Сорочинського.

Цей хор є дійсно артистичний і він дістає часто запрошення на ріжні виступи між Американцями, між якими ширить славу української пісні. Хор цей завдячує своє існування посвяті молоді.

Я певна, що та молодь, якщо так далі поступатиме, буде великою допомогою українському народови в його визвольних змаганнях. З неї матиме теж велику користь і У. Н. Союз, бо вона теж уже починає розуміти його вартість і до нього горнутись.

Отій молоді нашій бажаю з Новим Роком нового розмаху до нових діл.

А. Красіцька.

ТОЛІДО, О.

Наша участь в параді на добру ціль.

В днях 11 і 12 січня відбувалася парада, яку названо „королівською", а яка була призначена на добродійні цілі. Влаштовували її місцеві добродійні інституції для зібрання фондів на допомогу бідним і сиротам.

Місцева галя „Одіторіюм" була наповнена пятьтисячною масою людей. Часописи і радіова стація допомагали тій виставі. Міжнародній інститут представив 13 дівчат, котрі представляли собою свої рідні краї. Українка, Марія Корнова, представляла Україну.

Парада та тревала 4 години. В останнім акті представлено королівську палату, в якій виступили дворяни з цілою помпою, в золоті й сріблі. Так повбирані актори виглядали дуже примамливо, що годі було відірвати від них очей.

З голосників заповідувано ріжні краї, а на підвишення виходили представниці тих країв. Наразі почули ми голос: Україна. Висунувся наперед український синьо-жовтий прапор у своїй повазі, а несла його серед світла і блеску згадана п. Марія Корнова та держала його на сцені яких 15 мінут.

Потрібні заходи в тій справі поробив наш молодечий відділ У. Н. Союза. А проводив п. Михайло Чорний.

Петро Юркевич.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

По довгій недузі помер **Яким Танчин**, член 198 відділу У. Н. Союза в Порт Джервіс, Н. Й.

Покійний походив з села Вільки Мазовецькі, повіт Рава Руська, Західня Україна. Вступив до У. Н. Союза в 1919 р. Оставив вдову Софію і четверо дітей, з яких дві доньки вже віддані.

Був примірним, тихим і роботящим членом товариства, в якім займав становище урядника, як теж був довший час дорадчем хорих. Завжди сповняв ревно всі свої обовязки. Похорон відбувся дня 12-го січня.

Земля Йому пером!

П. Погорівка, секр.

Довжник.

— Ти певно забув, що тому сім тижнів я тобі позичив вісімдесять долярів?

— Детам забув! Це належить до моїх найгарніших спогадів!

„МОВНИЙ ПОРАДНИК"

ДЛЯ РЕДАКТОРІВ, ВИДАВЦІВ І РОБІТНИКІВ ПЕРА.

Лист третій.

5. Не вживаймо географічних назов у зросійщеній формі.

Дуже багато старих наших географічних назов Росіяни перенакшили на свій лад чи то свідо'мо чи й несвідо'мо. Перенакшення ці досить давні, а тому міцно защепилися до мови української інтеліґенції, що часом іншої назви поза зросійщеною й не знає. Стародавні українські назви проте полишилися в живій народній мові незмінно, особливо в масі неписьменній, що взагалі мало піддавалася російським впливам.

За часів „українізації України" (вірніше — дерисифікації її) повстала й справа чистоти наших географічних назов. Почали помалу розшукувати свої стародавні назви, почали піняти їх до місцевих народніх і до назов офіційних російських. Закінчилася справа тим, що Харківська Правописна Комісія з 1927 р. ухвалила вживати географічних назов у їх стародавній формі, а не в формі зросійщеній.

Але ці свої українські географічні назви багато робітників пера не знають, особливо за межами Наддніпрянщини, а тому частіш уживають зросійщених форм (див. про це в „Рідній Мові" 1934 р. ст. 101, 404-405, 451-453). Це ненормальний стан, і ми мусимо того уникати, — пишім географічні назви тільки в їх українській формі.

Подаю тут, для практичного вжитку, коротесенького Словничка найважніших відмін українських географічних назов від російських (див. „Рідне Писання" І § 295а):

Українська форма:	Російська форма:
Бердя'нка.	Бердянськ.
Бере'стя.	Брест Литовський
Бог, бо'зький.	Південний Буг.
Ві'льна, з Ві'льни.	Вільно, з Вільна.
Ві'нниця.	Винниця.
Во'вча.	Вовчанськ.
Во'рскло.	Ворскла.
Гу'мань і Умань, з Умані.	Умань.
Дніпро'.	Днепр.
Дністе'р.	Днестр.
Жито'мир.	Житомир.
Звиногоро'дка, Звиногоро'дка.	Звенигородка.
Ка'м'янець.	Каменець.
Крем'я'нець.	Кременець.
Козя'тин.	Казятин.
Костянти'нівка.	Константиновка.
Кременчу'к, кременчу'цький.	Кременчуг, кременчужський.
Ку'п'янка.	Купянськ.
Лі'тин.	Литин.
Лубні', з Лубе'нь.	Лубни, з Лубен.
Лятичів, -чева.	Летичев.
Марію'піль.	Маріуполь.
Ні'жен, з Ні'жена і Ні'жень, з Ні'жена.	Нiжин.
Оде'са, оде'ський.	Одесса, одесський.
Озі'в, з Озо'ва.	Азов.
Озі'вське море.	Азовське море.
Осте'р, з Остра'.	Остьор.
Охти'рка.	Ахтирка.
Прилу'ка, з Прилу'ки.	Прилуки, з Прилук.
При'п'ять.	Припеть.
Пути'вель.	Путивль.
Ра'домишель, ра'домисьий.	Радомисль.
Роме'н, з Ромна'.	Ромни, з Ромен.
Рості'в над До'ном.	Ростов на Дону.
Санджа'р.	Сенжари.
Староконстянти'нів.	Староконстантинів
Хва'стів.	Фастів.
Черні'гів.	Чернігів.
Чигири'н і Григри'н.	Чигирин.

Крім таких назов, маємо дуже багато назов прикметникових для міст, містечок, сіл, станцій, — вони закінчуються на -е, -ське, -цьке, -ове, -еве, -ине (для назов: село, місто, містечко), -ова, -ева, -ина (для назов залізничних станцій), тоді як у мові російській вони закінчуються на -о, -ськ, -цьк, -овш -ева, -ино. Напр.:

Українська форма:	Російська форма:
Алче'вське	Алчевськ.
Арте'мівське.	Артем'євськ.
Білові'дське.	Біловодськ.
Вознесе'нське.	Вознесенськ.
Волочи'ське.	Волочиськ.
Га'дяче, з Га'дячого.	Гадяч, з Гадяча.
Дніпропетрі'вське.	Дніпропетровськ.
Ду'бне, ду'бенський.	Дубно.
Здолбуно've.	Здолбунів.
Лозова'.	Лозовая.
Луга'нське.	Луганськ.
Лу'цьке і Луцьк.	Луцьк.
Новоросі'йське.	Новоросійськ.
Новочерка'ське.	Новочеркаськ.
Пече'рське.	Печерськ.
Пи'нське.	Пинськ.
Ри'льське.	Рильськ.
Рі'вне, Рі'вного.	Рівно, з Рівна.
Сине'льникове.	Синельникове.
Слов'я'нське.	Славянськ.
Старобі'льське.	Старобільськ.

Відміняються ці назви як прикметники (т. зв. повна чи займенникова відміна): з Волочи'ського, Волочи'ському, під Волочиським, до Га'дячого і ін., а не за російським зразком: з Волочиська, до Гадяча і т ін. (іменна відміна).

Тільки чисто російські географічні назви пишемо на -ськ: Красноярськ, Курськ, Омськ і т. ін.

Голосні о, е в закритім складі конечно міняються на і в географічних назвах (див. „Рідне Писання" І § 16), і цього мусимо додержувати в своїх писаннях:

Українська форма:	Російська форма:
Дін, з До'ну.	Дон.
Діне'ць, з Дінця'.	Донець.
Ірпі'нь, з Ірпеня'.	Ірпень.
Київ, з Києва.	Киев.
Коноті'п, з то'пу.	Конотоп.
Меджи'біж, з -божа, меджи'бізький.	Меджибож.
Острі'г, з Острога', острі'зький.	Острог, острозький.
Таганрі'г, з Таганро'гу, таганрі'зький.	Таганрог.
Ха'рків, з Ха'ркова.	Харков.

Грецьке закінчення -поль (поліс) у наших географічних назвах конечно змінюємо на -піль (див. „Рідне Писання" І § 22. 286), але: з -поля:

Українська форма:	Російська форма:
Крижо'піль, з -поля.	Крижополь.
Меліто'піль.	Мелитополь.
Ніко'піль.	Никополь.
Севасто'піль.	Севастополь.
Симферо'піль.	Симферополь.
Ставро'піль.	Ставрополь.
Тира'спіль.	Тирасполь.
Ямпі'ль, з -поля.	Ямполь.

В Галичині надзвичайно багато назов уживається і в пресі, і в книжках не в стародавній рідній формі, але в формі польській; у цій же формі ці назви йдуть на Наддніпрянщину, де їх приймають за форми рідні. Це зовсім ненормальний стан, — треба конечно видати словничка бодай найголовніших назов у їх щирорідній формі, бо широкий загал не знає, чи писати Тернів, Тернопіль, Санч, Сянік, чи, як і по-польському: Тарнів, Тарнопіль, Сонч, Санок і т. ін.

Ко'вель у літературній мові відміняємо так: з Ковеля, в Ко'вель й т. ін., а не з Ковля, в Ковлі.

Додам іще, що назви: Волин'ь, Гори'нь, Гу'мань, Де'рмань і Каза'нь — жіночого роду, а не по-польському чолов. роду: рідна Волинь, глибока Гори'нь, гарна Де'рмань, далека Каза'нь. Пишемо Хоти'н, а не Хо'тим; Бузьк, бузе'цький, а не Буськ, буський.

Отже, — уживаймо географічних назов тільки в українській формі.

З товариським привітом

Редакція „Рідна Мова",

Грудень 1934 р. Варшава, вул. Стальова 25 п. 10.

ДІЯБЕТЕС АБО ЦУКРОВА НЕДУГА.

Діябетес, чи то, як з англійська вимовляється, дайебітіс, хвороба не нова й здавна відома, але чомусь щойно останніми часами вмирає від неї багато людей і власне все більше. Досить сказати, що на кожних 100,000 душ населення в Америці припадає 22 випадки смерти через діябетес. Цей зріст тим більше помітний, знайдено лік, який у деяких мірі проти тої недуги помагає і що взагалі відсоток смертности зменшається. Між іншим, від цукрової недуги хорують частіше люди по містах, ніж на фармах; частіше люди товсті, ніж худі, й особливо часто Жиди, серед яких більше нахилу до товстіння.

Причину того збільшення смертности через цукрову недугу лікарі добачують у вигіднім життю, всяких ледачих привичках, переїданню й богатій їді, власне такій, що витворює товщ на тілі.

Небезпека починається після сорокового року життя. Звиш 85 відсотків смертних випадків припадає на людей у тім віці понад сорок літ.

В перших початках недуги діябетес легко лікувати і майже все можна її збутися через зміну харчів та відповідну дієту. Пізніше це вже трудно зробити. Пізнати недугу по тім, що в хорого відходить забагато цукру, та що в ній забагато тоцукру. Очевидно, ствердити це можна лише хемічною аналізою.

ФЛІС.

В НАЙМОДЕРНІЩІЙ ФАБРИЦІ БЕРЛІНА.

(УП, Берлін). — Наш кореспондент мав нагоду приглянутися в Берліні до праці наймодернішої фабрики електричних годинників, яка працює за системою безконечної стяжки. Займає вона площу 1,160 кв. м., а в будинку площу 40,000 кв. метрів. Належить до Загальної Електричної Компанії, заложеної ще в той час, як лише Едисон винайшов був електричні жарівки. Тепер ця компанія дає заробіток 75 тисячам робітників, а її капітали виносять 187 міліонів німецьких марок. При фабриці працює окрема наукова лябораторія, що робить винаходи або удосконалює їх в області електрики.

„Електричний годинник" — це властиво прилад до поміру скількости зужитого електричного току в якомусь господарстві чи при якійсь чинности. Складається він з приблизно 700 окремих частин і мусить бути дуже точний, щоб не наражувати на шкоду ані консумента току ані того, що його постачає.

В заводі працюють 2,000 робітників. Від сирівця до опакування готового товару все йде по безконечній стяжці. Кождий робітник, зглядно робітниця, як їх там багато більше, як робітників, дістають на стіл перед себе, що їм треба для роботи. За певний протяг часу мусять виконати певну чинність, щоб не припиняти в роботі інших. Всюди великий гамір. Машини стоять рядом, як військо на полі вправ. Зразкова чистота та провітрені місця праці. Нема там спеціяльного фабричного сморіду, який стрічається всюди по заводах. Навіть у таких відділах, де треба працювати з горячими хемікаліями, чисто і без сморіду. Всі працюють колєктивно, щоб за певний час виробити певну скількість товару.

Робітництво веселе і при праці часом і жарти чути. Всюди образи вожда Німеччини, Гітлера, якому особливо довіряє робітництво. Управа фабрики робить усе, щоб лише робітники не відчували, що вони є предметом експльоатації. Навіть на уродини робітника дістає на свій стіл подарунки. А по кутах великих галь гучномовці, щоб послухати деколи через радіо промов вожда. По робітництву непомітно перемучення, хоч треба признати, що така майже автоматична робота страшно людину мучить. Що години відпочинок по кілька хвилин, а ще вже багато значить. Працюють вісім годин денно. Одноцілість роботи полягає в регуляції темпа як самої роботи так і попиту на те знаряддя. Се це вже дбають спеціяльні інжинири, з яких деякі працюють у тому заводі від його заложення.

Робота досконала. Такою вона й мусить бути, коли хочеться, щоб около 700 окремих частин машини могли бути точнісінько зложені в одну цілість і працювати. Щоб дію роботу поконати, на це треба мати вже в жилах відповідну кров, а в пальцях чуття та здавати собі справу з відповідальности одного за всіх, а всіх за одного. А це нині є кличем модерної Німеччини.

Писати про сам хід роботи не будемо, бо це не для кождого булоб зрозуміле. Тому обмежуємося до загальної характеристики, а фахівців відправляємо до відповідної літератури на цю тему. Там вони знайдуть про це багато більше. — **М. С.**

Ріжниця.

— Яка є ріжниця між службовцем і старою панною?

— Не знаю.

— Службовець жде на першого, а стара панна на першого-ліпшого.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, подає до відома своїм членам, що на річних зборах 16. грудня вибрано слідуючий уряд: К. Марущак, предс.; І. Хомета, заст.; Я. Децембер, секр. рек.; М. Довгий, заст.; Т. Ковальчук, секр. фін.; М. Берецький, заст.; В. Колесняк, кас.; К. Стасюк, заст.; О. Гіна, Я. Бурбела і П. Гриманчук, контр. комісія; Василь Козачок і Василь Слободян, огляд. хорих на Фейр Гейвен; Данило Небор на горі міста; Анна Мурин і Софія Березіцька, огляд. хорих для женщин; П. Василик, госп. галі. На річних зборах ухвалено, що місячні збори будуть відбуватися в третю неділю по першім кождого місяця, в першій годині пополудню. Просимо всіх членів прибути в означений час, бо будуть важні справи до полагодження. Контр. комісія здасть справоздання за 1934 рік і будуть інші справи, котрі мусять бути вирішені на цих зборах. Збори відбудуться в галі церковній, 127 Парк вул., в год. 1. пополудни. — К. Марущак, предс.; В. Колесняк, кас.; Я. Децембер, рек. секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. Уряд від. 177 повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що перші збори відбудуться 20. січня, точно в годині 2-гій пополудни, в галі церковній, 45 Пілгрім вул. Взивається всіх шановних членів і члениць прибути на ці збори. Уряд на 1935 рік є: Франко Лучка, предс.; Корнило Деркач, заст.; Юлія Музичук, кас.; Олена Онисько, заст.; Стефан Рекрут, секр.; Іван Онисько, заст.; Василь Онисько, Григорій Музичук і Григорій Дутка, контрольори; Стефан Саска і Марія Кендебалюк, надз. хорих; Мирослав Л. Рекрут, дверник. Взивається тих членів, що замовили календарі на 1935 рік, щоб зголосилися до секретаря. Шановні члени і члениці! Уряд кличе до вас і вірить, що в 1935 році ви впишете свої діти в члени У. Н. Союза. Тоді наш відділ піде горою і силою. Всі в ряди Батька Союза. Це наш молодий клич, вами вибраний молодий уряд. — Франко Лучка, предс.; Юлія Музичук, кас.; Стефан Рекрут, секр. 43 Bogman St.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 372, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в суботу, 19. січня, в годині 8-мій ввечір. Просимо прийти на час. — Ю. Голинський, предс., М. Дубас, кас.; В. Реновець, фін. секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 347, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 20. січня, в годині 2-гій пополудні в галі де звичайно. Проситься всіх членів прийти на цей мітінг, бо є справи до полагодження. На 1935 рік вибрано слідуючий уряд: Теодор Ковальський, предс.; Теодор Зубрицький, заст.; Стефан Патен, кас.; Параскевія Глосницька, заст.; Григорій Тимчій, секр.; Іван Глосницький, заст.; Павло Старжевський, Іван Ковальський і Джімі Романчук, контр. комісія; Іван Найда і Василь Церковний, надз. хорих; Стах Глосницький, дверник. На річним мітінгу перейшла ухвала, що члени мають платити по 25 ц. до місцевої каси, на підставі, як член захорує, то за перший тиждень не дістає запомоги, по тижневи дістає 5 дол. тижнево. Мітінги будуть відбуватися в третю неділю в місяци. — Іван Гатала, пр.; Ст. Патен, кас.; Григорій Тимчій, секр. 213 N. Laurel St., Bridgeton, N. J.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 20. січня, в годині 6-тій вечір в галі У. Н. Дому, 181-183 Флїт вул. На річним мітінгу вибрано слідуючий уряд на 1935 рік: Павло Мелесь, предс.; Ю. Тесаровський, заст.; Осип Логин, кас.; Йосиф Онуфрів, заст.; Гр. Гатра, рек. і фін. секр.; Теодор Наконечний, заст.; Василь Цап і Мих. Клапко, контрольори; Антін Грещук, контр. хорих. Проситься всіх членів платити свої місячні вкладки точно кождого місяця, як за себе так і за діти. Довгуючі члени повинні вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. З усякими товариськими справами просимо удаватися до секретар: Harry Hotra, 481 Tonnele Ave., Jersey City, N. J.

ПАССАЙК, Н. ДЖ. Відділ 97 повідомляє, що місячні збори відбудуться 20. січня, в годині 2-гій, в галі церковній, 47 Говп Еве. Просимо усіх членів прийти на збори і вирішити кілька справ, котрі не були докінчені на річних зборах. Довжні члени мають заплатити свій довг, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Т. Скоробогатий, предс.; Ю. Нестор, кас.; М. Табачук, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 20. січня, в годині 2-гій пополудні, в парохіяльній галі, 803 Фронт ул. Кождий член має бути на мітінгу і заплатити свою місячну вкладку та довг. Родичі нехай не забувають платити за діти. — Василь Ракочий, предс.; Ант. Максимяк, кас.; Павло Лагоцький, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє всіх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 20. січня, в годині 2-гій пополудні, в льокалі У. Н. Дому, 237 Говп Еве. На цих зборах буде передання уряду на 1935 рік, тому всі старі і нові урядники повинні точно на час явитись. Рівнож будуть інші дуже важні справи до полагодження, тому конечно вимагається присутности всіх членів. Довгуючих членів проситься прийти і справдити свій довг, щоб пізніше не було якого непорозуміння. — Петро Головчак, фін. секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 20. січня, в годині 2-гій пополудні, в галі де звичайно. Проситься усіх членів прийти в означенім часі, бо є багато справ до полагодження. Уряд і контр. комісія дадуть справоздання за минувший рік. Довгуючі члени зволять прийти і вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. Уряд на 1935 рік вибрано як слідує: В. Гречук, предс.; Мих. Рудий, заст.; А. Іванів, секр.; В. Колданський, заст.; К. Гунка, кас.; І. Дорофей, заст.; Р. Шевчук, Гр. Будзвинець і К. Шевчук, контр. комісія; надзиратель хорих, А. Буцовський, Н. Луцишин, П. Заяць, Б. Гарбуз, В. Пастерняк, М. Попович надконтр.; господарі галі І. Луцишин, І. Шеремета; прапорчики І. Пилипів, П. Криж; старші браття В. Луцишин, Н. Квасниця. Ті члени, котрі ще не змінили своїх грамот на нові, нехай постараються змінити цього місяця, щоб опісля не було запізно. Цього місяця будемо принимати дітей і членів до Бр. і У. Н. Союза без оплати вступного. Тож користайте з нагоди. — В. Гречук, предс.; К. Гунка, кас.; А. Іванів, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться в неділю, 20. січня, в годині 2-гій пополудні, в галі Укр. Гор. Клюбу, 13 Вашінгтон вул. Проситься довгуючих членів явитись і вирівнати свою належитість, щоб не бути суспендованими. Уряд на 1935 рік зістав вибраний: Мих. Мазур, предс.; І. Сокирка, заст.; В. Мандзій, секр.; П. Гарасимів, заст.; Гр. Скробач, кас.; К. Чолій, заст.; Н. Кендзерський і Д. Попадюк, контрольори; Н. Турчин і Н. Лозюк, тростісти; П. Дюк, М. Дучинський, А. Хищак і Т. Крешка, надз. хорих. — В. Мандзій, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє, що на річних зборах 31. грудня вибрано уряд на 1935 рік як слідує: Іван Солтис, предс.; Йосиф Мулярчук, заст.; Микола Марків, фін. секр.; Іван Галецький, заст.; Микола Підгайний, кас.; Петро Лещух, заст.; Антін Карпович, рек. секр.; Павло Боднар, заст.; Дмитро Шагай і Павло Стахів, контрольори книжок; Михайло Коваль, Іван Лесняк і Микола Козуляк, контрольори хорих; Михайло Гаврилович і Йосиф Мулярчук, тростісти (опікуни); Андрій Пасдавський і Григорій Попир, прапорчики. Повідомляється місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 19. січня, точно в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217 Іст 6-та вул. Обовязком є кождого члена явитись на означений час, бо є важні справи до вирішення. Місячні збори цього року будуть відбуватися в третю суботу кождого місяця. Пригадується членам, щоб привели зі собою нових членів, бо будемо принимати нових членів без оплати вступного. Котрі члени ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, нехай впишуть на цих зборах. Неприявний на зборах член підлягає карі після статута. — Антін Карпович, рек. секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Ів. Франка, від. 83, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 20. січня, в годині 1-ій пополудні, в У. Н. Домі, 847 Н. Френклин вул. Просимо всіх членів прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. На річних зборах 16. грудня поправлено статута товариства пар. 10-тий, а і б: за перший тиждень запомоги не будеться платити; кождий член, котрий захоріє, має повідомити секр. листовно або пост-карткою в день захорiння. Вибрано уряд на 1935 рік: М. Головатий, предс.; П. Басараб, заст.; П. Бабяк, кас.; М. Кончак, заст.; І. Савчин, секр.; С. Чорномаз, заст.; П. Рій, Р. Карбівник і П. Семків, контрольори. Адреса секретаря Ілько Савчук, 645 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від. 123, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 20. січня, в годині 2-гій пополудні, в Укр. Народ. Церковній Галі. Проситься всіх членів прийти на мітінг, бо буде справоздання контролі і вибір уряду на 1935 рік. Довгуючих членів просимо вирівнати свій довг. Обовязком є кождого члена бути присутним на тім мітінгу. — Микола Піціль, предс.; Михайло Волощук, кас.; Григорій Мрикало, секр.

ГАНОВЕР, ПА. Бр. Преобр. Госп. від. 29 повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 20. січня, точно в годині 2-гій пополудні, в галі церковній. Кождий член під карою після статута обовязаний конечно прибути, бо буде справоздання за цілий рік урядників і контр. комісії та вибір уряду на 1935 рік. Кождий член повинен заінтересуватись новими справами для добра відділу і У. Н. Союза. — В. Блюй, предс.; Я. Яхван, кас.; Р. Малищак, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 20. січня, в укр. школі при церкві на Рівер вул. Тому, що це річний мітінг, просимо всіх членів зійтись зараз по Сл. Божій. Заявляється, що від жінок або дітей не будеться принимати місячних вкладок аж по річнім мітінгу. На порядку дня буде справоздання урядників і контр. комісії за 1934 рік і вибір уряду на 1935 рік та всі важні справи мусять бути вирішені всіми членами. — Секретар.

ГЕЙЗЕЛТОН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 20. січня, в годині 1-шій пополудні, в Юніон Гал. ч. салі 4, 2-гий поверх, на Норт Вайоминг вул. Всі члени мають явитися і вислухати справоздання касове і вирішити дуже важні справи, які будуть на порядку мітінгу. Довгуючі члени, коли не являться і не вирівнають своїх залеглостей, будуть суспендовані. — С. Глинянський, рек. секретар.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Запорозька Січ, від. 206, повідомляє своїх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 20. січня, в годині 1:30 пополудні, в галі парохіяльній на Блекстон вул. На цім мітінгу буде справоздання касове контролі і урядників та буде вибір уряду на 1935 рік. Просимо всіх членів прибути на цей мітінг, бо є багато справ до вирішення. Довгуючих напоминається вирівнати свої довги. — Микола Вецал, предс.; Ілія Околіта, кас.; Михайло Яцишин, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 19. січня, в годині 6:30 ввечір, в церковній галі, 1231 Скот вул. Уряд на 1935 рік є: Т. Танін, предс.; Н. Кудринський, секр.; А. Гатала, кас. Позамісцеві члени повинні засилати свої належитости на адресу касієра або секретаря. Взивається тих членів, котрі ще не змінили своїх грамот, нехай змінять на цім мітінгу, бо опісля буде запізно. Довгуючі, коли не вирівнають своїх залеглостей, то з ними поступиться після тов. статута. — Т. Танін, предс.; А. Гатала, кас., 1904 W. St. Paul Ave.; Н. Кудринський, секр., 1118 W. Hibernia St.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137, подає до відома всім членам, що на річнім мітінгу вибрано уряд на 1935 рік як слідує: Мирон Загоруйко, предс.; Іван Дишевський, заст.; Михайло Колодруб, секр.; Йосиф Колодруб, заст.; Іван Терлецький, кас.; Микола Лубоцький, Іван Дишевський мол. і Стефан Колодруб, контрольори; Василь Савчук і Теодор Фотій, надз. хорих на Істон; Андрій Ткач, на Філіпсбург; Михайло Томко і Петро Комісар, прапорчики. Перший мітінг відбудеться 20. січня. Уряд просить усіх членів прийти, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Мирон Загоруйко, предс.; Іван Терлецький, кас.; Мих. Колодруб, секр.

— Тату, що то є часописна качка?

— Зараз тобі поясню. Коли наприклад якийсь часопис приніс вістку, що в якомусь селі корова породила пять телят, то три з них направду качки.

ПОКЛИК

до односельчан села Лаґодова, повіт Перемишляни, Галичина.

Дорогі Родимці! Відомо Вам дуже добре не тільки з листів, котрі дістаєте з рідного села, але і з часописів про недолю нашого рідного села. Ляхи позамикали читальні „Просвіти", докасували в народніх школах викладову українську мову, а завели нам ворожу польську мову, щоб у той спосіб спольщити нашу молодіж. Польща собі думає, що поробить з українських дітей таких самих яничарів, як колись робили Турки й Татари.

Як тільки в нашім селі скасовано українську мову в народній школі, то мешканці села Лаґодова вислали протест до окружної шкільної ради і вищих чинників польського уряду. Як це не помогло, скликали збори всіх мешканців села й одноголосно ухвалили розпочати страйк, то є не посилати своїх дітей так довго до школи, як довго не буде привернена назад українська викладова мова.

Ця боротьба не принесла ніякої користи. Зараз посипались кари й арешти.

Тоді вже не було іншої ради, а тільки заложити в селі приватну українську школу, яка мала би виховати нашу молодіж на вірних синів і доньок нашої України.

З тяжким трудом удалось дістати позволення на заложення української приватної школи. Як тільки в селі проголосили вписи дітей до цієї школи, то хоч важкі часи, наші селяни, не зважаючи на це, що ту школу мусять самі отримувати, зараз майже всі повписували свої діти до своєї рідної школи і спровадили до села дві українські вчительки.

Це було не до смаку польській раді шкільній і вона негайно змінила свій розпорядок. Одній учительці не вільно вчити більше як девять дітей на один раз. В той спосіб положили ще більший тягар на плечі українських „гайдамаків". Та Ляшки помилились, бо наші товариші й цього дуже не настрашились. А це тому, що наш нарід уже поступив вперед. І тому наші діти, хоч голодні й необігнені, спішать до української школи, де вчаться, як треба боротися за права українського народу.

Ці маленькі гайдамаки не хочуть рости на те, щоби бути ляцьким погноєм на українській землі, але хочуть рости на те, щоби бути вірними синами і доньками України. Та українська молодіж з села Лаґодова відноситься отсе до нас з просьбою, щоб подати їй поміч. Отже треба дати поміч приватній українській школі в Лаґодові. Цей обовязок перебрали на себе ті українські жінки з села Лаґодова, що замешкують у Ню Йорку. На ту ціль постановили зробити баль, який відбудеться в українськім Народнім Домі дня 26 січня б. р. Чистий прихід з того балю буде висланий на руки комітету рідної школи в селі Лаґодові.

Дорогі Родимці! Щоб здобути волю, треба мати просвіту, а просвіту можна набути тільки в рідній школі. Та щоб наша рідна школа могла встоятись перед польською навалою, то ми мусимо дати їй поміч.

А Ви, товариші в Перемишлян, Коросна, Погорільців, з Підгайчик і Яхторова, нераз уже помагали нам чистити кацапські буряни в рідним селі. Маємо надію, що тут також поможете нам сипати ту греблю, яка має спинити ляцьку навалу на українській землі, бо в злуці є сила.

Приятель У. Р. Школи:
Василь Костів.

ВІДОЗВА

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З СЕЛА БІЛИЧА.

Нема для людини щось кращого і дорожчого від рідного місця, в якім хто родився чи виховався. Оте рідне село і та рідна хата завжди стоять перед очима. Чиж дивно, що й ми памятаємо про ті рідні сторони? І чи диво, що ми, односельчани з Білича, зорганізувалися, щоб допомогти нашим братам у рідним селі вийти з рабської неволі темноти? Що ми збираємо кождого року на Різдво на часописи для наших братів?

І не диво, що ми 1924 р. вислали $300 на будову школи в горішньому кінці села Білича, 1930 р. по $150 для обидвох кооператив, а 1931 р. закуплено уділів в обидвох кооперативах по $20.

Додаючи до того висилки на газету й інші потреби, зазначуємо, що вислано до рідного села $953. І вся та сума походить з кишень односельчан.

Тепер просять нас ще помочі на будову школи.

І тут не можемо відмовити помочі. А повинні її тепер дати в першу чергу ті, що досі були німі на такі прохання.

До Комітету, Несення Помочі Селу Біличу входять: В. Волянський, Я. Ощипок і Іван Телеп.

Гроші можна слати прямо до села, або на руки касієра, гром. Івана Телепа. По інформації пишіть на таку адресу:

Yakim Oshchypok
4416 Brooklyn Avenue
Cleveland, O.

Екзотичний гість.

Чоловік прийшов до дому з приятелем і представляє його своїй жінці:

— Це, Ірцю, мій приятель із молодих літ, моряк, що недавно вернувся з подорожі. Уяви собі, що пять літ прожив у краю людоїдів.

— Дуже мені прикро — перебиває жінка — та ми маємо на обід телятину; певно вам, пане, не буде смакувати.

НЮ ЙОРК, Н. Й. На річних зборах Тов. Зоря, від. 69, 30 грудня зістали вибрані на урядників слідуючі: Я. Забавчук, предс.; С. Назаревич, заст.; Е. Парницький, фін. секр.; І. Єдинак, заст.; С. Назаревич, кас.; М. Диктей, рек. секр.; І. Приймак, заст.; Я. Мартинів і Гр. Кук, контрольори; Н. Ковбасник і Н. Сулима, тростіси; С. Шевчук і Е. Бобецький, опікуни хорих; С. Кука і С. Шевчук, прапорчики; Н. Насилкин, отаман; М. Левко господар галі.

СЕНТРАЛЯ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, подає до загального відома, що річний мітінг відбудеться 20 січня, зараз по Сл. Божій в год. 10-тій рано. Буде справоздання за пів року, а колиб хто бажав, то буде з цілого року. Контр. комісія здасть також справоздання касове з господарки урядників. Рівнож буде вибір уряду на 1935 рік. Хто з членів не явиться на мітінг, заплатить кару після статута. — Зах. Волчанський, предс.; І. Чепа, кас.; І. Чепа мол., фін. секр.

АМБРІДЖ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 276, повідомляє всіх членів, що на річних зборах вибрано уряд на 1935 рік як слідує: Сенько Прокопович, предс.; Яків Лисяк, рек. секр.; Микола Тисячний, кас.; Антін Уштан і Френк Крупінський, контрольори; Олекса Тисячний, сторож; Лењо Гринович, Василь Неідик, Теодор Баландяк, Петро Музика, опікуни хорих; Н. Неідик, Іван Бабич, до прапорів. Вище згаданий уряд зістав вибраний правно після статута У. Н. С. Вибір відбувся через тайне голосування. Позамісцеві члени нехай присилають свої вкладки на адресу фінансового секретаря: Михайло Фук, 946 Melrose Ave., Ambridge, Pa.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (166)

На великий жаль Зутаґа дівчина скоро побачила, що вона не може йти крок у крок з дужою малпою. Малпа все бігла назад та кричала до дівчини, приспішити кроку. Нарешті Зутаґ став справді лютим.

Його малпи ждали на краю ліса, щоб він їх повів. Нагло він зрозумів, що отся бідна самиця білих малп може задержати малпи в дорозі до того, що вони прийдуть запізно щоб уратувати велику білу малпу. Тому велика малпа схопила Ольгу вповперек.

Вона закинула її собі на плечі. Потім усі вже рушили скорше вперед. Дівчина держалася міцно карку дужої малпи, але як Зутаґ опускався на нижчі галузи, вона замикала очи, боячися, що ось-ось упадуть на землю.

Ця подорож пралісом лишиться в памяти дівчини, доки вона жити буде. Пізніше вона переконалася, що навіть з її тягаром на плечах Зутаґ поступав скорше вперед та без видимих знаків умучення, ніж його необтяжені нічим товариші.

Навпаки.

— Не може бути інакше, мусите заживати це лікарство, навіть як воно для вас обридливе. Вмовте в себе, попросту, що то пиво.

— Пане докторе, а чи не міг би я пити пиво та вмовляти в себе, що то лікарство?